

Ellenérzések és jó kapcsolatok

Beszélgetés az autóbussz-közlekedésről



Sétálunk a Tisza-parton, lófrálunk a Káráz utcán, nézelődünk a Centrum kirakatsora előtt, megdélünk az esőben, járunk egyet a hóesésben, ráérősen balagunk a randevúra, kocogunk a körtöltésen az egészségünkért — munkába menet, az óvodába a gyerekekért vagy bevásárolni azonban: rohanunk. Toporgunk a megállóban, tülekedünk a felszállásnál, helyezkedünk fent a kocsi-ban, ott ne ragadjunk, másutt elvesztégetünk, másutt elcsúszunk, megérnénk behozni a pár perces utazáskor. Ki a hibás, ha ez nem mindig sikerül? Az utas, a jármű vezetője, a forgalomszervező és —irányító. Vagy minni a szociális közlekedési hálózat egészét átlató, tanácsai osztályvezető tehet-e még valamit, hogy gyorsabban, pontosabban juthassunk el a város egyik végéről a másikra? Hogy kevesebb panaszos szavunk legyen, s kevesebb okot adjunk panaszra...

Szerkesztőségi beszélgetésünk főszereplője a szegedi autóbussz-közlekedés, résztvevői Tölgyesi Béla, a városi tanács vb építési és közlekedési osztályának vezetője, Polczner Lajosné, üzem-mérnök és utas az Északi városrészről, Soós J. Zoltán fodrász, a néprönt társjani körzeti bizottságának titkára, Szélpál József, anyaggazdász és odesszai utas, Sebők Imre, a Volán személyforgalmi főosztályának vezetője, Salusi Ferenc, a Volán személyforgalmi üzemvezetője, Domokos László gépkocsivezető, jelenleg az M/11-es járaton. A beszélgetést feljegyezte és közreadja: Pálffy Katalin újságíró.

P. K.: Előregyártott ítéleteinket és mentéseinket félretéve, abban megegyezhetünk: a helyi járatú autóbusszok kétszáz vezetője — 92 kocsival, 39 volanon, naponta 3514 menetben — általában közmegelegedéssel tesz eleget feladatának. Am emberi tulajdonság, hogy tucatnyi zavarmentes utazásból épp arra az egyre emléksznünk vissza hosszú ideig, amelyik kényelmetlen volt, vitával indult, vagy éppen megghiúsult. Vajon nem így alakult-e ki a szegedi közvéleményben a nem túl hízelgő kép az autóbussz-közlekedésről?

Polczner Lajosné: Aki embernek rendes és tiszteltetelműt, az utasként, autóbusszvezetőként is ez. Nem rontja el az autómátát, nem csukja be szánt-szándékkal az ajtót idő előtt, megvárja a szaladó utast, nem úgy veszi a kanyart, hogy dominóként dőlön-géljenek az utasok a háta mögött. De ismerek vezetőt, aki teherautóként is duhaj volt — nem is szállók fel a kocsi-jára, megvárom a következőt.

Domokos László: Tegyük fel: műszaki hiba miatt leáll a motor. Ha csöndben kezdem javítgatni, persze, hogy vad indulatokat szítok fel. Am ha udvariasan elnézést kérek, sajátkezűleg intem le a következő buszt, ha gondoskodom utasaim továbbjutásáról, még az sem haragszik, akinek másodpercre kiszámított az ideje. Igen, talán kérethetnem is kollegáim nevében: ne mindig az utolsó percre hagyják az elindulást, talán így nyugodtabban várják majd az autóbusszt. A zsúfoltság csökkentésében persze segíthet a lépcsőzetes munkakez-dés is...

Tölgyesi Béla: ...amelyről meglepő adattal szolgálhatok: fel-méréseink szerint a fokozatos munkakezdés Szegeden 65-70 százalékos. Megoldatlan még a reggel 7 és 8 óra közötti csúcs-idő, elsősorban a Belvárosban. Iskolák, hivatalok egész sora és jónéhány belvárosi kisüzem kezd egy időben reggel, ezért még az idején tökéletesenünk kell a rend-szeren — erre tanácsai határozat kötelez bennünket.

Sebők Imre: Egyre azonban vi-gyáznunk kell majd: nem szabad más városokban bevált sémákat átvinnünk. Szegeden más a vá-rosi közlekedés struktúrája, elté-rőek az utazási szokások és sa-játos utasirányítási irányok ismer-hetők fel.

Salusi Ferenc: A március 5-én életbelépő új menetrend kialakítá-sakor már figyelembe vettük a

legfrissebb utazási igényeket is. Több lesz az összekapcsolt, nyújtott vonal — természetesen változtatlan tarifával —, s kevesebb az átszállás. Ésszerű munka-megosztásra törekedtünk: ahol villamos jár, nem küldjük egy-más nyakára az autóbusszokat. Bevezetjük a számítógépes adat-feldolgozással kidolgozott progra-mot. Eddig egy kocsi egy vona-lon járt, a két forduló közötti várakozási idő esetenként akár 20-30 perc is volt. Márciustól ebben a holtidőben az alközpont menetirányítja más voalra teheti át a kocsit — így az autóbusszok többet futnak majd, a megtett kilométerszám növekedésével vas-tagosa lesz a vezetők fizetési bo-rítékja is.

P. K.: Nem lesz-e túlterheltek az autóbusszvezetők?

Salusi Ferenc: A Közlekedés-tu-domáhi Kutatóintézet ergonó-miai vizsgálattal mérte fel, mi-lyen megterhelést bírnak el az autóbusszvezetők. A számítógépes program egyébként pihenőidőt is ad: az első két óra után például körülbelül negyven percet — en-nek natását nem lehető meg az uta-sok is érzékelik majd.

Domokos László: Ezeket a mo-dern kocsikat különben is köny-vű vezetni, az egy fordulónyi pihenő elegendő lesz. Az utas re-mélhetőleg csak azt veszi majd észre, hogy pontosabban érkeznek a kocsik.

Sebők Imre: Igen ám, csak-hogy a talpragasztó nem találko-zik a reklámálóval. A gépkocsi-vezető azonban a fel- és leszállás 20 másodperceben kénytelen szembenézni utasával. S ezalatt a rövid idő alatt akarják mindket-ten elmondani a magukét, per-sze, hogy felizzanak az indula-tok, nagyobb a hangerő, kisebb az önkontroll. Aztán jön a pa-nasz, megpróbáljuk kideríteni, mi is történt, s bár utólagos igazságtételre alig van mód, a felelősség kérdésének eldöntésé-ben általában a Volán dolgozói-hoz vagyunk szigorúbbak.

P. K.: Tegyük próbát: a felelősségrevonás milyen formáit tartják elképzelhetőnek az uta-sok?

Szélpál József: Ha a szóváltás-ban a gépkocsivezető a ludas, gondolom, a brigáderkezelten megbeszéljük vele az ügyet, figye-lmeztetjük, tehát inkább csak er-kölcsi-elmeleti a büntetés.

Domokos László: Igaz, általá-ban a szóbeli „szemrehányás” is eredményes lehet, ám gyakori az ennél is súlyosabb büntetés, amelynek már anyagi követke-zménye is van: az évente egysz-e-ri ötezerforintos juttatás meg-vonása. És ez akár egyetlen iga-zolatlan hiányzásért is „kijár”...

Salusi Ferenc: Gépkocsiveze-tőink 30 százaléka nem kapta meg az idején az ötezer forintot.

Soós Zoltán: Beszéljünk azért az utasok kulturáltságáról is. Senki nem született tökéletes utasnak — utazási szokásaink alakíthatók. S ki legyen a neve-lő? Akivel a legtöbbet találko-zunk: a jármű vezetője. Ahogy vannak kedvenceink, akikkel örö-m utazni, mert udvariasak, kedveléseik mert közvetlenek és nem restellik így mondani: szí-velem, nekem a kocsi pe-lve-e fáradni — ugyanúgy akad veze-tő, akinek teljesen mindegy, me-lyik napszakban utazunk a kocsi-ján: mindig morcos, szemében a szidalom, ha túl sokan álltunk a megállóban. Könnyű eldönteni, melyikükkel nem fogunk utas-ként vitatkozni. A vezető egy

utast lát, a vezetőt minden utas látja-hallja. Nem kérdés tehát, a két fél közül ki kerül a kira-katba, ki vesztí a hiteleből, ha a figyelmeztetésre — már megint nem ad jegyet az automata — „na és aztán, ne törődjön vele” a válasz.

Sebők Imre: Ha már a jegy-kiadó gépeknél tartunk, elmonda-nám ismét, miért döntöttünk a kétfordítottal működő típus mel-lett. Úgy gondoltuk, pénzérme inkább van mindenkinél, mint előre váltott menetjegy. Most, hogy az irányítóközpontokban meg-szerveztük a pénzváltást, hogy az egyik gépet átszereljük majd a kocsi hátsó felébe, hogy járművezetőink az esetleg pénz-nyelővé vált gépeket a végállo-másig lezárják és ott ellenor-zik, valóban maradt-e benne elnyelt kétfordintos — talán kevesebb lesz a panasz. Persze azt ezután is meg kell várniuk az utasoknak, amíg a pénz leesik az érzékelő mérlegszerűsége, s csak aztán szabad elfordítaniuk a kalla-nyút, letépnük a jegyet.

P. K.: S ha mégsem jár siker-rel a hadművelet? Elfogadja-e az ellenőrző az utasok tanúságát?

Salusi Ferenc: Akár a gépkoc-sivezetőnek, akár az együtt uta-zóknak szólihat az az utasnak, akinek az automata nem adott jegyet — az „igazolást” természetesen elfogadják ellenőrnők.

Polczner Lajosné: A bérletet váltó utasok nevében kérde-m: nem lehetne-e a bérletváltás ide-jét megnyújtani, hogy ne kelljen annyit sorban állnunk a pénztá-raknál? Tudjuk, hogy a Marx téri személypénztárban akár az októberi kártyát is megvásárol-hatom, de talán érdemes lenne az alközpontokban is megterem-teni az előváltási lehetőséget.

Sebők Imre: Azon tanakodtunk már, hogy a közlekedési vállalat bérletpénztárosait kérnénk fel a buszbérletek árusítására. De kö-zszönjük az iménti ötletet is, hogy ne csak a hónap utolsó munka-napjától kezdve lehessen meg-venni a következő havi bérlet-szelvényt. Bizonyára lesznek olyan utasok, akik tartalékolják a bérlet árát, a sorbanállás elke-rülésére. Hadd biztosítsam uta-sainkat ezúttal is arról, hogy alapelvünk: mindent meg kell tennünk utasaink kényelméért. S itt nem lehet szempont, hogy egy-egy intézkedésünk ráfizetéses lesz-e vagy nyereséget hoz. Ezért minden javaslatot megfontolunk.

P. K.: Az autóbusszüzem — szolgáltat. Hajnalban és kará-csony délutánján, vagy vasárnap, amikor más pihen. Aki erre a munkára vállalkozik, számolnia kell ezekkel a kevésbé csábító munkakörülményekkel. Es nem é-lhet vissza azzal, hogy nagytelje-sítményű gépnek parancsol. Szá-molnia kell azzal, hogy mögöt-te esetleg száznál is többen utaz-nak. A stresszhatásról sok szó esik manapság, kevesebb arról, hogy a 3800 forintos átlagfizetés mögött mekkora felelősség reitő-zik, s hogy elég kevesen öreg-szenek meg a kormány mögött. Beszélgetésünk lezárásául, nem a tanulságok összegzése szándák-ával ugvan, de azt még el kell mondanunk — közvetve úgyis erről beszéltünk mindig —, hogy a technikailag legfelkészültebb szakember, a legkorszerűbb gép és épí irányítás sem lehet elég hatékony, ha nem töltődik fel emberi jó kapcsolatokból eredő tartalommal. Ellenérzéseink és beidegződéseink csak így oldód-nak fel idővel.

Ki vesztette el, ki találta meg?

Szocialista államunk, jog-rendszerünk veai a sze-mélyi tulajdont. Alkot-mányunk is tartalmazza az ezzel összefüggő garanciális szabályo-kat. Különleges esete a személyi tulajdon védelmének az, amikor a jogalkotó a tulajdonos, nasz-náló birtokából kikerült tárgy-nak a tulajdonoshoz, használóhoz történő minél előbbi visszajutta-tásáról hoz jogszabályt.

A megye ügyészi szervei viz-s-gálattal folytattak a talált tárg-tyak kezelésével, megőrzésével és kiadásával kapcsolatban. Ha-sonló témában a korábbi években vizsgálatunk nem volt. A lefoly-tatott vizsgálat általánosításra is alkalmas tapasztalata az, hogy az emberek feledékenyek, nem for-dítanak kellő gondot a használá-tukban álló ingóságokra, ha el-vesztették, nem keresik azokat, mástést nem ismerik a rendel-kezéseket akkor, ha valaki talál valamit, vagy elvesztett valamit. A vizsgálat fél éves időszakra ter-jedt ki, ez alatt az idő alatt meg-közelítően ezer ügy fordult elő a megyében és Szegeden.

A vizsgálati adatok szerint még mindig él az emberekben az a tudat, hogy a talált tárgyakkal a rendőrséghez kell fordulni. A rendelkezések korábban valóban az itt történő bejelentést írták elő, azonban már elég régen, 1970 óta a rendőrségnek ez a feladata megszűnt, s községek-ben a szakigazgatási szervnél, városokban a tanács igazgatási osztályainál, megyei városokban a kerületi hivatalok igazgatási osz-tályainál kell a bejelentést meg-tenni, illetve a talált dolgot át-aadni. A Szeged városra vonatko-zó helyi intézkedés az egész vá-rostra a második kerületi hivatal igazgatási osztályát bírta meg ez-el a feladattal. A rendőrségek egyébként helyesen az illetékes tanácsai szervhez küldik a talá-lókat.

A 18/1960. (IV. 13.) Korm. sz. rendelet előírja — egyezően a Polgári Törvénykönyvvel —, hogy a találo köveies a talált dolgot a találatól számított 8 nap alatt a dolgok elvesztőjének, tulajdono-sának, vagy más átvételre joga-sult személynek átadni, illetve a szakigazgatási szervnek beszo-lgáltatni.

A bejelentésről, illetve a be-szolgáltatásról az államigazgatási szervek jegyzőkönyveket vesznek fel, ezekben rögzítik a találo adatait, illetve a talált tárgy be-azonosításra alkalmas adatait, a találo nyilatkozatát, a találás idejét. Ez utóbbi azért fontos, mert különböző határidők kezdő pontja.

Az emberek már említett fele-dékenysége utal, hogy lényege-sen több volt a talált tárgyak bejelentése az elvesztések beje-lentéséhez képest. Ez gyakorlati-lag azt jelentette, hogy az embe-rek nem keresték elvesztett tár-gyaikat. Feltételezhetően, azt sem tudták, hogy hol kell keresni.

Az államigazgatási szervek a leadott talált tárgyat a beszo-lgáltatástól számított 3 hónapon át kötelesek megőrizni, az őrzés cél-jára mindenütt megfelelő, jól zárható helyiséget alakítottak ki. Ha a 3 hónapos őrzési idő alatt a tulajdonos, vagy az elvesztő,

tehát az átvételre jogosult nem jelentkezik, a személyi tulajdon szokásos tárgyai körébe tartozó dolgot a találonak kell kiadni, fel-téve, ha a dolog leadásakor úgy nyilatkozott, hogy a tulajdon-jogra igényt tart.

Az államigazgatási szervek minden esetben megkérdezik a találot, hogy van-e ilyen igénye, s nyilatkozatát a jegyzőkönyvek-be feltüntetik. A rendelkezések úgy szólnak, hogy a találonak a 3 hónap leteltét követő 8 napon belül kell a dolog átvételére je-lentkeznie. Ha időközben előke-rült volna az igazolt tulajdonos, s részére adták volna ki a dol-got, erről az államigazgatási szerv a találot értesíti.

Ha a találonak adják ki a 3 hónap leteltét követően a dolgot, a találatól számított 1 évig azt használhatja, azonban nem ad-hatja el, mert az 1 éves időtar-tamon belül nem szerzi meg a dolog tulajdonjogát, 1 év után azonban igen.

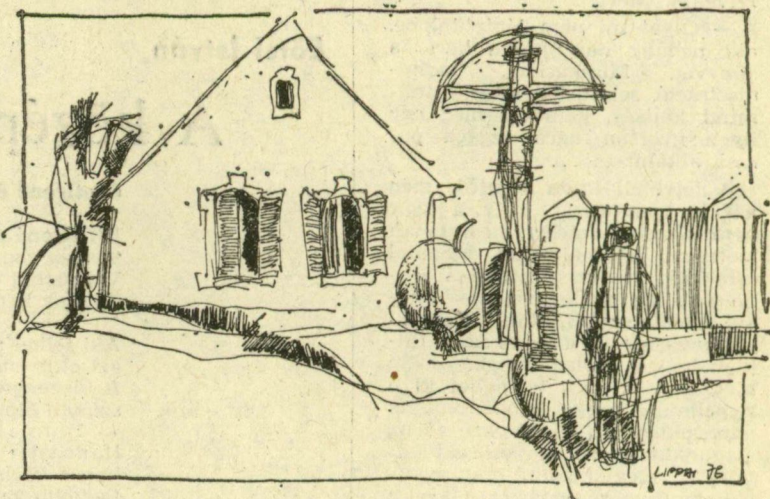
Speciális rendelkezések vonat-koznak arra az esetre, ha a talá-lo a dolgot a közönség számára nyitva álló hivatali, vállalati, vagy más épületben vagy helyi-ségben, továbbá közforgalmú közlekedési és szállítási vámaat szállítóeszközén találta. Ezek alá a rendelkezések alá esik például, ha valaki moziban, színházban, presszóban, étteremben, autóbu-szon, villamoson, könyvtárban, stb. talál elvesztett dolgot. Az ilyen dolgok tulajdonjogát a talá-lo egyáltalán nem szerzheti meg. Nem is kell nyilatkoztatni arra, hogy igényt tart-e dolog tulaj-donjogára. Ha az ilyen helyeken talált dolog átvételére jogosult személy nem állapítható meg, a talált dolgot a találás helyén kell leadni a hivatal, vállalat, stb. dolgozójának. A hivatal, vállalat, stb. — ha megfelelő helyiséggel rendelkezik — 3 hónapon át kö-teles a dolgot megőrizni, ellenke-ző esetben a leadást követően 3 napon belül át kell, hogy adja az államigazgatási szervnek.

Ha olyan esetről van szó, ami-kor a találo a dolog tulajdonjo-gát megszerezheti, tehát a közte-rületi találatról, azonban a tu-lajdonos személye nem volt tisz-tázható, a találo sem jelentkezet a dolog átvételére, az államiga-zgatási szerv a 3 hónap leteltét követő 30 napon belül köteles a dolog értékesítéséről gondoskod-ni. Az értékesítés általában a bi-zományi áruházon keresztül tör-ténik. Hasonlóan értékesíteni kö-teles a dolgot a hivatal, vállalat, stb. is, ha az őrzésről maga gon-doskodott.

Ami a talált dolgok jellegét il-leti, feltűnő volt az a vizsgálati tapasztalat, hogy igen sok kerék-párt adtak le, anélkül, hogy azo-kat a tulajdonosok bármikor ke-resték volna, nem beszélve kar-órákról, pénzről, ékszerekről, kis-motorkerékpárokról, különböző érték-tárgyakat tartalmazó táskák-ról.

A vizsgálat során észlelt, az eljárásokban jelentkező hiányo-ságok megszüntetésére és az egy-ségs gyakorlat kialakítására az ügyészségek intézkedtek.

DR. CSOHÁNY LÁSZLÓ



LIPPAI TAMÁS RAJZA